

subintrant, ita, ut, si limites unius Parochiæ veniant usque ad tres partes Novalium, illa Ecclesia habebit tres partes Decimarum, altera aliam partem; eo referri potest §. *insula 22. insit. de rer. divis.* Petrus Rebuffus *de Decim.* q. 14. n. 4. & §. *Moneta de Decim.* cap. 4. n. 53. & seq. Vallens. *tit. de Decim.* §. 9. n. 3. Nonnullis indulta fuisse jam pridem privilegia etiam Decimas Novalis percipiendi supra modo insinuavi eaque supponit ALEXANDER IV. in cap. 2. *de Decim.* in 6. Quod totum fere est ad interpretationem, & explanationem illorum privilegiorum ac imprimis declaratur, quod si indultum sit, ut Novalium Decimas pro eâ portione quis percipere valeat, quâ veteres percipiebat, id non intelligatur imprimis de Novalibus, quas tempore indulti Apostolici alii possidebant, nec extendatur ad alias, nisi in his tantum locis, ubi veteres tunc, quando dictum indultum impetratum fuit, ipsi impetratores habebant, & pro eâ solummodò portione, quâ ipsi tempore impetrationis hujusmodi percipiebant antiquas.

Secundò declaratur indultum de percipiendis Decimis Novalibus obtentum ab iis, qui tempore impetrationis *totaliter* veteres percipiebant Decimas, ultra medietatem Decimarum Novalium non extendi, quia, ut inquit S. Pontifex, non est veri simile, quod, si plena veterum perceptio fuerit concessa, Apostolica Sedes pariter, & similiter Novalium Decimas in tam grave Parochialium Ecclesiarum dispendium indulgisset, Cistercienses, & Carthusiani hoc edicto non comprehenduntur §. 1. d. cap. 2. Ex his, perquam manifestum est, sollicitè cavisse Pontifices, ne per privilegia indulta de percipiendis Decimis nimium gravarentur ii, quibus de jure, & ex primâ institutione Decimæ debeantur, van Espen p. 2. tit. 33. cap. 6. n. 24. Petrus Rebuffus *de Decim.* q. 14. n. 34. & 36.

CAPUT III.

An status sæculares regalium aliove jure possint prætere Novalia?

STatus sæculares tam Catholici quam A catholici Decimas Novalium prætere non valent. 1) *jure incultorum.* Nam non omnia Novalia sunt *ex ejusmodi incultis agris, qui ex jure territorii ad Principem spectant*, plures dantur fundi privatorum nunc primùm ad culturam redacti, qui vel prorsus inculti fuerunt, nullosque fructus tulerunt, vel qui extirpatis arboribus exsiccatisve aquis in formam agri fuerunt redacti. Si de *incultis publicis, que ut bona va-*
cantis

cantia principis sunt : 2. *feud.* 56. Sermo instituitur, illorum Decimæ iterum illis non cedunt, cum non sequatur, cujus est fundus, ille jus Decimarum habet, quippe quod à proprietate longè distat, & diverso planè fundamento nititur, cum ipsos etiam Reges, ac Principes de fundis suis patrimonialibus olim solvit Decimas, & adhucdum solvere adeo manifestum sit, ut in dubium vocari nequeat. 2) *Tributi loco* Moris quidem olim fuit, ut homines Decimas fructuum Regibus suis præstarent, Sicilia, Sardiniaque Romanis dabat Decimanum fructum, deinde aliæ provinciæ ex agro culto Decimam fructuum, ex pascuis quintam, quin & Samuel inter jura Regum *lib. 1. cap. 8. v. 15.* Rex, inquit *segetes vestras, & vinearum redditus addecimabit.* Ast hæc Decimæ, quæ *tributum Reipublicæ* erant, haud sunt confundendæ cum illis, quas DEUS Sacerdotibus assignavit in peculiarem sustentationem, Principes *jus tributorum* jure Regalium omnino exercent, eaque agris fundisque privatorum imponunt, salvis adhucdum Decimis Ecclesiæ aliisque, qui ab Ecclesia jus suum habent, præstandis. Nec 3) *Vi jurisdictionis* ut quidam volunt, sibi asserere possunt. Nec 4) *titulus Superioritatis territorialis* hic applicari potest, quis enim unquam connexionem inter jurisdictionem, Superioritatem territorialem & Decimas utpote jura ex diversis omnino fontibus promanantia mente concipere potest? Nec 5) *vigore juris venandi*, quia Decimæ hujus pertinet non sunt, nec cum iis quidquam commune habent, possunt tamen ejusmodi status, si quod damnum in sua venatione per Novalia sentire sibi imaginentur, illis censum vulgo *Gereuts Zins* imponere. Barthel. *Opusc. 7. Sect. 4. §. 1. Assert. 3.* Wernle *de Decim. lib. 4. cap. 3. & 5.* Zypæus *jur. Pontif. nov. lib. 3. de Decim. n. 10. 11. & 12.* & inter protestantes Boehmer *jur. Eccles. protest. lib. 3. tit. 30: de Decim. §. 61. & seq.* Qui §. 64. usque adeo secundum principia protestantica ita concludit: *deficiente lege provinciali de fundis Novalibus Decimas vel nullas & nemini ex necessitate vel si quis existimaverit Decimis non eximenda Novalia, ne sic quidem præcisè Principi sed potius Parochis vel Pastoribus esse præstandas, addatur L. B. de Cramer Observ. Tom. 2. p. 1. Observ. 478. §. 3. lit. C.* Nec pax Religiosa (ad quam Syringius sententiæ contrariæ acerrimus Defensor *de Decimis cap. 7. §. 7.* provocat) quidquam obstat, quæ jus percipiendi Decimas Novalis indistinctè Dominis territorialibus non addicit, sed solummodo possessionem illorum statuum, qui Decimis antea fructi sunt, confirmat. L. B. de Cramer *loc. citat. lit. A.* His omnibus pro statibus Catholicis (A Catholicis illam non admittunt) superaddi potest hæc ratio, quod Decimæ tam Novalis quam antiquæ ex primævâ suâ naturâ sint jura spiritualia, vel res Ecclesiasticæ *tor. tit. de Decim.* Quid? quod juxta jura Canonica Decimas Novalis Principibus Catholicis non, sed Paracho loci competere ipsi protestantes tes-

tentur L. B. de Cramer, & Boehmer *loc. citat.* Quomodo ergo Catholicus has illis attribuire audet. Appositè ad rem refert van Espen *part. 2. tit. 33. de Decim. cap. 6. n. 25.* Testamentum HENRICI III. Ducis Brabantiae, in quo inter cœtera ordinat, *item per totam terram Brabantiae generaliter Decimas Novalium restituimus Ecclesiis, & Ecclesiasticis personis, ad quas pertinent pleno jure, Brabantiae enim Duces Novalis Decimas olim sibi postulasse, rectius instructos autem Ecclesiae resignasse docet Zypæus loc. cit. in fine.*

CAPUT IV.

De exemptione à solutione Decimarum Novalium.

CERTUM est, posse aliquem eximi ab obligatione solvendi Decimas tum antiquas, tum Novalis, ut omnes fatentur, & clarè decusum est in *cap. 24. de Decim.* ubi: *cùm igitur quilibet Decimas solvere teneatur, nisi à præstatione ipsarum specialiter sit exemptus* Schmaltzgrueber *de Decim. n. 52.* dummodo parochis aliisque curatis de congruâ sustentatione aliundè provideatur. Acquiritur autem exemptio à solvendis Decimis 1) *privilegio Summi Pontificis cap. 3. & 10. de Decim.* qui solus propter supremam in Ecclesiis, res & jura Ecclesiastica potestatem privilegium hoc dare potest, Barthel *Opusc. 7. de Decim. Sect. 7. §. 1. Assert. 2.* Gonzalez *ad cap. 4. de Decim. n. 9.* Olim constitutione PASCHALIS II. & aliorum Pontificum benevolentia datum erat omnibus religiosis, clericisque communiter viventibus, & Hospitalariis Templariisque, qui religionis causâ ad tutandos christianos contra infidelium aggressuras & incursiones cœterant, & in voto castitatis, obedientiae & abdicationis propriorum bonorum vitam ducere profitebantur. Ne cogerentur Decimas solvere laborum suorum & propriorum nutrimentorum *cap. 47. caus. 16. q. 1.* ubi ratio offertur, quia omne, quod residuum est de illorum redditibus, in causas pias erogandum sit, dicente Domino: *quod superest, date Eleëmofynam.* Verum, cùm hæ immunitates juribus Parœciarum nimis detraherent ADRIANUS IV. eas restrinxit & statuit. Ut fratres Ordinis Cisterciensis, Templarii, qui sub CLEMENTE V. in Concilio Viennensi ob certas & graves causas sunt extincti, ut Historiarum auctores narrant Platina in *Vita CLEMENTIS V.* & Hospitalarii duntaxat tali exemptione uterentur, cœteris verò religiosis, & canonicis regularibus concessit, ut Decimas non deberent de hortis, de nutrimentis animalium suorum, & de Novalibus, quæ propriis manibus, vel sumptibus excolerent. Ideoque GREGORIUS IX. in *cap. 17. de excessib. Prælator.* redarguit quosdam Ecclesiae Præsules, qui ex hortorum proventu à Dominicanis & fratribus Minoribus

De-